

ВІДРАДНІ НОВИНИ НА СТРАЙКОВІМ ФРОНТІ

ПОЛАГОДЖЕННЯ СТРАЙКУ В АЛІС-ЧАЛМЕРС.

ВАШИНГТОН. — Заходами державного роземного суду, що під проводом Вільяма Дейвиса з Нью-Йорку, розглядав справу, поладжено страйк у фабриці Аліс-Чалмерс в Милвокі і робітники повернуть до роботи. Обі сторони, власники фабрики і провідники страйку, підписали вже умову і подали собі руки. А що умова потребує ще ратифікації з боку широкого членства юнії, секретар війни Стимсон, дав представникам юнії военний літак, щоб вони скоро поїхали до Милвокі і предложили умову до ратифікації та повертали до роботи. Бо ця фабрика має на 45 мільйонів доларів військових замовлень. Та річ у тім, що машини, які виробляє згадана фабрика, дуже потрібні для інших фабрик зброї і для корабельних доків. Тому зупинка в Аліс-Чалмерс, що тривала два місяці, зупинила ще інші фабрики. Промовляючи до обох сторін, Вільям Дейвис заявив, що тепер обі сторони повинні поспішно працювати, щоб надолужити втрату часу.

СТРАЙК В „ЮНАЙТЕД СТЕЙТС СТІЛ КО.“ ВІДЛОЖЕНО.

НЬО ЙОРК. — Заходом державних представників відложено страйк у величезній американській сталювні, „Ди Юнайтед Стейтс Стіл Ко.“ на два тижні. За той час державний роземний суд як слід розгляне справу і після всякої правдоподібності доведе до замирення, ще заки вибухне страйк. Державні представники апелювали до юнійних провідників, щоб пробували мирного шляху. Бож їм не ходити про само страйкування, тільки про поправу робітничого положення. А коли це можна досягнути мирним шляхом, не треба страйкувати і зупиняти військового промислу.

ЧАСТИННА ПОЛАГОДА ВУГЛЕКОПНОГО СТРАЙКУ.

НЬО ЙОРК. — Страйк юнії вуглекопів частинно поладжений. 65 відсотків робітників, діставши підвишку платні по \$1 денно, повернуть назад до роботи. На це згодились також власники копалень, але тих, що є на півночі. Полудневі копальні, від яких страйкарі домагались \$1.40, не згодились на це усливі і умови не підписали. Вони кажуть, що ця умова доведе їх до руїни. Бо внаслідок тої підвишки вуглекоп на полудні відстане ту саму денну платню, що вуглекоп на півночі. А беручи під увагу далекий довіз вугля з полудня на північ, полудневі копальні не будуть в силі конкурувати з північними копальнями.

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ В СПРАВІ БУДОВИ У. Н. ДОМУ.

НЬО ЙОРК. — Минулої неділі по полудні відбулось в галі Вашингтон Ірвінг Гайскул масове віче, скликане в справі будови У. Н. Дому. Віче відкрив голова тимчасового комітету п. Задорєцький і передав даліше провадження голові Українсько-Американській Національній Централі, яка взяла на себе дальший обов'язок виконання цього завдання. Водночас тимчасовий комітет розв'язано. В дальшій бігу говорили бесідники: голова Централі, асемблемен Степан Ярема, П. Ковальчук, панна Купчинська, Е. Ляхович, пані Стефанія Галичин і П. Стасюк. Бесідники підкреслили потребу такого дому і начеркували способи сповнення цього пляну. Опісля розвинулась обширна дискусія, з якої виходило, що цілий український загаль в Нью-Йорку бажає модерного народнього дому, де можна було скупчувати молодь і старших. Приявних було коло півтора тисячі.

ПРЕМ'ЄР СІКОРСКИ В ВАШИНГТОНІ.

ВАШИНГТОН. — Польський прем'єр Владислав Сікорський, що є водночас головним начальником польських збройних сил, прибув з Канади до Вашингтону. В дорозі він зупинився в Нью-Йорку, де перед журналістами розказав про умову між польським урядом і канадським, в цілі творення і помноження польських військових частин на канадській землі. В Вашингтоні повітав Сікорського британський амбасадор лорд Гайлфокс. Сікорський матиме побачення також з президентом Рузвелтом.

ЗА ПІДНЕСЕННЯ РОБІТНИЧОЇ МОРАЛІ.

НЬО ЙОРК. — Окружна оборонна координаторка Нью-Йорку, пані Розенберг, назначила спеціальний комітет з С. Вансоном на чолі, завданням якого є піднести мораль і охоту серед робітництва. Той комітет у першу чергу звернувся в тій справі не до самого робітництва, тільки до зарядів фабрик, апелюючи до них, щоб вони давали робітникам всякі розривкові й гігієнічні полехші. В деяких фабриках люди працюють по три шихти. По три шихти повинні працювати також фабричні ресторани і кафетерії, а також повинні цілу добу бути відкриті забавкові фабричні площі.

ПРОГРАМА XX. Звичайної Конвенції УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЯКА ВІДБУДЕТЬСЯ

В PENN HARRIS HOTEL
HARRISBURG, PA.

ПОЧИНАЮЧИ ВІД 12-ГО ТРАВНЯ (MAY) 1941. РОКУ

Того дня, а саме 12-го травня, точно в годині 9-тій рано розпочнуться в готелі PENN HARRIS конвенційні наради, на які мають явитися всі Делегати й Делегатки. Порядок нарад буде такий:

1. Відкриття конвенції головним предсідником У. Н. Союзу.	Звіт головного рекордового секретаря.
2. Звідолення Провірочної Комісії.	Звіт гол. фінанс. секретаря-касiera.
3. Вибір голови конвенції, двох заступників і двох секретарів.	Звіт головної контрольної комісії.
4. Вибір отсих комісій:	Звіт головних радних У. Н. Союзу.
а) Комісія Виборча з сімох членів.	6. Дискусія над звітами.
б) Комісія просьб і скарг з п'ятих членів.	7. Звідолення Статуткової Комісії.
в) Комісія Пресова з трьох членів.	8. Назначення висоти бондів і платні Головного Уряду.
5. Звідолення головних урядників У. Н. Союзу в такий порядок:	9. Вибір Головного Уряду.
Звіт головного предсідника.	10. Звідолення комісії просьб і скарг дирекції і ухвали.
Звіт заступника головного предсідника.	11. Справа органу У. Н. Союзу „Свободи“.
Звіт заступниці головного предсідника.	12. Внесення і ухвали для добра організації.
	13. Закриття конвенції.

ЗА ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ:

Микола Мурашко, головний предсідник

Григорій Герман, заст. голов. предсідника
Марія Малевич, заст. голов. предсідника

Дмитро Галичин, гол. рек. секретар
Роман Слободян, гол. фін. секретар-касiera

КОРДЕЛ ГОЛ ГОСТРО ТАВРУЄ НАЦІВ ЗА НАПАД НА ЮГОСЛАВІЮ

Секретар стейту Кордел Гол у надзвичайно гострих словах офіційно натаврував напад німців на Югославію. Цей напад він назвав варварським і казав, що це є ще один доказ, як німці прямують до панування над світом. Югославія не загрозувала німцям, не хотіла напасти на них, а навіть годилась у границях своєї суверенності мирно співпрацювати з німцями. Та цього німцям було мало і вони збройно напали на неї. Кордел Гол запевняв Югославію, що Америка нимскорше вишле їй всяляку зброю і інші військові продукти. Це натаврування попередньо одобрив президент Рузвелт і інші члени кабінету. В департаменті стейту опісля додатково пояснювали, що натаврування відноситься також і до нападу німців на Грецію. Це натаврування, коли ходить про Грецію, було висказане на адресу держав „осі“ вже раніше, коли перший раз Італія напала на Грецію. Водночас департамент стейту поручив своєму послу в Білгороді, Лейнову, щоб постійно перебував з білгородським урядом, без огляду куди він не пересувався, та щоб держав з ним тісний контакт.

НІМЦІ БОМБАРДУЮТЬ БІЛГОРОД, А ІТАЛІЙЦІ ЮГОСЛАВСЬКІ ПРИСТАНІ

Не зважаючи на те, що Югославія проголосила отвертими міста Білгород, Загреб і Люблянну, Білгород був бомбардований тричі минулої неділі, себто першого дня по виповідженню німцями війни Югославією. Американські кореспонденти доносять, що німці кружили над Білгородом хмарами і залишили ціле місто в полум'ях. Знову італійські летуни бомбардували югославські пристані: Спалато, Мостар і Котор.

БРИТАЙЦІ В ЮГОСЛАВІЇ

В Лондоні перший раз оголошено урядом, що британські війська знаходяться в Греції. Тільки не знати, скільки їх. Дехто догадується, що в Греції є до 200,000 британських помяків. Найбільше є їх біля Салонікі. Далі є донесення, що британці дістались вже в трьох місцях до Югославії, де будуть боротись разом з сербами, які поставлять справжній опір доперва десь в горах.

АДІС АБАБА В БРИТАЙСЬКИХ РУКАХ

Італійська Східна Африка вже так якби не існувала, коли думати про італійську владу. Британці поступають постійно вперед, вживаючи блискавичної військової тактики, бо тільки тим можна пояснити, що вони вже дійшли аж до столиці Етіопії, себто до Аддіс Абаби, яку заняли без опору. Кажуть, що столиця виглядає так само, як в 1936 році, коли її покидав Гейл Селасі, король Етіопії. Італійські будинки подобають на якусь карикатуру. Тепер надіються, що Аддіс Абаба скоро повстане свого імператора, який повинен би бути вже в Етіопії. Догадуються, що італійці будуть пробувати ще ставити, можливо, якийсь опір у горах. Але це вже не буде ніяка війна, хіба повстанчі напади, змагаючи до того, щоб робити заколот.

ЯКЩО НІМЦІ ПОСУВАЮТЬСЯ ВПЕРЕД, ТО ПО ГОРАХ НІМЕЦЬКИХ ТРУПІВ, КАЖУТЬ ГРЕКИ

АТЕНИ. — Те, що заявив канцлер Гітлер, виповідаючи війну Греції, що не воює „з грецьким народом“, а тільки з Великою Британією, що втягнула Грецію у війну, не зробило на грецький нарід ніякого вражіння. Американський кореспондент подає з Атен, що там відбуваються постійні демонстрації, під час яких підносяться оклики „Долів з Німеччиною!“, а „Хай живе Англія!“ та „Хай живе президент Рузвелт“. Така має бути реакція на нову війну Греції, себто на війну з Німеччиною. З того, що подають кореспонденти, виходить, що президент Рузвелт являється тепер для греків великим героєм, рівним тим найбільшим, яких колинебудь видала Греція. Це так діється під впливом тої сердечної обіцянки, з якою звернувся президент Рузвелт до Греції, гарантуючи їй якнайбільшу допомогу.

Німці прірвали тільки в однім місці.

З того, що пише грецька преса, видно, що не зважаючи на те, що німці вступили на грецьку територію з цілою силою, головню летунською, їм поки що не вдалося багато досягнути, бо зломали оборонну лінію греків тільки в одному місці. Між греками і німцями іде, як подає Асошіейтед Прес, така завзята боротьба, головню в долині Струми, що нагадує хіба те, що є описане в старинній грецькій поезії. Кажеться, що якщо німцям вдасться десь піти вперед, то це окупується величезними людськими жертвами, горами трупів. Греки заповідають, що не піддадуться, поки в них жива душа.

Головно в повітрі.

Та називає так є, що перші військові кроки були обмежені головню до нападів летунських ескадр. В першу чергу бомбардовано Салонікі. Ту пристань мабуть боронять британські сили.

„ПОСУВАЮТЬСЯ СИСТЕМАТИЧНО“.

БЕРН (Швайцарія). — Швайцарська столиця стала тепер головним джерелом інформації про те, що діється на Балкані. Але й там тяжко зорієнтуватись, що діється. Німецьке звідолення подає, що німецькі війська в Югославії „систематично посуваються вперед, не зважаючи на труднощі, получені з тереном“. Ті „труднощі“ можуть бути й інші, бо югославські звідолення подають про бомбардування німецького постачання югославськими літаками. Югославські інженіри вспіли теж замкнути на Дунаю Залізні Ворота, що буде становити для німців значинку перешкоду в транспортуванні поживи, війська й муніції Дунаєм.

НІМЕЧЧИНА ВИННА, ЗАВЛЯЄ ЮГОСЛАВІЯ.

ВІШІ. — Мабуть у відповіді на німецьку проклямацію, в якій кажеться, що в Югославії прийшло до влади „кримінальний узурпатори“, що їх „купила за гроші Британія“, югославський уряд видав заяву, в якій стверджує, що Німеччина допустилась незаконного кроку, коли напала на неї за те, що вона не хотіла відступити від політики, заховання у тій війні неутральності.

СОВЕТИ ДАЛІ ХИТРУЮТЬ.

МОСКВА. — Советська преса, ні советське радіо нічого не передавали про військові події на Балкані, коли вже всюди по світі знали, що зачалась війна. Зате „Правда“ та „Ізвестія“ помістили довгі статті з фотографіями Сталіна, Молотова, Вишинського і Міляна Гавріловича, югославського посла, як вони разом церемоніально підписують договір про ненапад між СССР і Югославією. Далі є статті, в яких кажеться, що югославська армія є добре вправлена і відома зо своєї хоробрости. Ще далі кажеться, що нарід в Югославії є за миром і тому протестував проти політики уряду Цветковича, що підписав договір з Німеччиною, Італією і Японією, втягаючи тим Югославію в таке положення, що може означати війну. Теж поміжено великі похвали для уряду ген. Сімовича. Але крім того не сказали нічого такого, що булоб звернене проти Німеччини.

ДЮРЕНТІ ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД СОВЕТАМИ.

ТОКІО. — Відомий советський симпатик, Волтер Дюренті, пише, щоб не привязувати надто великої ваги до того, що тепер роблять Совети. Бо, каже він, вони вправді підписали з Югославією договір про ненапад, але не зробили нічого реального, щоб їм допомогти, хоч добре знали, що іде до війни. Дюренті каже далі, що Совети цілком певно будуть далі достарчувати Німеччині точно те, до чого зобов'язались, хоч повинні те саме робити і для Югославії, та будучність покаже, чи так буде. Советські симпатії, каже Дюренті, є більше плятонічні ніж практичні.

"СВОБОДА" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошення хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. "Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Соколу: BErgen 4-1016
4-0807

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧОМУ НЕДОМАГАННЯ?

Коли хтось завважить, що в "Свободі" нема вістей з краю, знаменитих фейлетонів, економічної, жіночої, спортової, музичної й ще якої сторінки, то все те правда. Навіть правда те, що часто не дописують і редакційні статті, бо не обговорюють важних проблем у вичерпний спосіб. І то як американських, так і українських. Правда однак і те, що назвагал усі українські редактори в Америці працюють понад сили, що вони завалені дрібною працею в редакції й громадському житті до тої міри, що їм не стає часу на студії, на вглиблення в саму суть скомплікованих американських, міжнародних й українських політичних проблем, які виривають, як теж нема змоги на слідування за великими змінами й подіями на інших ділянках.

Треба теж пам'ятати, що наш зв'язок з українськими землями і з українським життям в Європі перерваний. Тим самими не маємо змоги подавати те, на що американський читач українського роду найбільше цікавий. І не тільки, що не маємо того живого й цікавого матеріалу, що нам його доставляють європейські газети, пишучи про життя в старім краю, але ще мусимо його брак заступити іншим цікавим матеріалом.

Так є, що якщо втратимо тепер читача української газети в Америці, то ледви чи вже коли його відискаємо. Тому треба нам докладати всіх сил, щоб інтерес до української газети в Америці не підупав, а зростав, або принаймні оставав на тому ступні, на якому тепер знаходиться. З того всього видавці газет і редактори, здебільша, здають собі справу. А коли їде про нас, то пригадаємо, що ми вже не раз ось ті справи порушували. А тепер то хіба тільки зазначимо, що ми опинились в такому положенні, що мусимо громадянству заявити, що часопис з такими недомоганнями, які має тепер, скоро вийде ідеальним у порівнянні до того, яким незабаром стане. Щоб це не сталося, треба з американсько-українського інтересу притягнути до співпраці з нашою пресою якнайбільше американсько-українського мозку, бо іншого взагалі не зможемо незабаром дістати, навіть, якщо хотіли. Мусимо поборити теж і редакції, які били, щоб дати змогу редакторам далі над собою працювати, бо тільки тоді зможуть вони дати новий і свіжий матеріал. А це не є тепер легка справа вже з того боку, що наше громадянство читає кожного дня американську пресу, а від української вимагає щось іншого, або хоч те саме, але передане й толковане в оригінальний спосіб. Щоб так сталося, фінансовий стан наших газет в Америці мусить поправитись. Цього вимагає загальне добро. Інакше загрожує американсько-українському пресу, бо такий стан, в якому та преса тепер знаходиться, запевдає її певний і скорий упадок. Рятуймо її, поки ще час! Ось це повинно стати одним з наших чергових завдань.

ТОТАЛЬНА ВІЙНА І ТІ НАСЛІДКИ

II.

В далішній своїй промові перед "Юнг Мен Крісчен Асошіейшен" в Нью-Гейвн, Конн., 6. президент, Герберт Гувер, сказав про наслідки війни так:

В тотальній війні є певні економічні константи, які потягають за собою суспільні перемиї. Світова війна зперед 25 літ була першою, під час якої знесено свободу торгівлі, праці і хліборобства. Промисл мусів розгати, щоб задовольнити воєнну продукцію. Він також мусів бути обмежений, коли ходило про життєві потреби цивільного населення. Щоб це здійснити, треба було падати владі диктаторські права. В демократичних краях ми бачили м'якших слів, якими прикривали ті константи. Тому говорили про кооперацію і добровільне діяння, але на ділі ми казали: "роби, бо..."

Уряд збільшив продукцію, входячи сам у бізнес, а також приймаючи приватним власником, що вони мають робити. Та якби гарні не були ці фрази, в які ми заставляли те своє діяння, холодний факт залишався, що уряд у бізнесі це соціалізм, а а урядовий диктат приватним власником, це фашизм. Слова "фашизм" тоді ще не було. Свободу робітництва і фермерів загнано в сліпу вулицю. Де люди пробували обстоювати свої, так звані, права, то пропаганда, нетерпимість і законні кари змушували їх ховатись по норах. Податки, які вивислювали ошадності, обов'язкові позички і інфляція, були тоді потрібні. Але це все методи фашизму.

Невже це вже така трагічна загроза демократії, яка, що, якщо вона їде до війни, то мусить в себе заводити таку систему, яку ненавидимо?

Одню з чуттєвих і розумових струй останньої тотальної війни було постійне змагання до того, щоб знайти таку формулу для миру, щоб більше тотальна війна не повторилась. Демократичні народи хотіли, щоб армії й фльоти були зменшені, або й цілком знесені. Вони були рішені знайти якусь методи, що за провадила справедливості між народами.

Вирінали дисципліні. Говорено про ці взнеслі ідеї на тисячах зборів і конференцій, порушувало їх у тисячах промов, кожного дня повторювано ось ці високі ідеї. І дійсно, в них була надія, якогось краю цього світу. З тими всіма ідеями і тими почуваннями ми пішли до мирового стола. Але

ненависть сиділа біля стола. Державні мужі не були вільними представниками. Переможні народи домагались пільги, репарацій за заподіяні їм кривди і терпіння. Ті, що заступали на ті конференції Англію і Францію, були тільки що вибрані під кличками: "Повісь Кайзера", "Заплати кожний цент", "Пісти", "Зроби їх раз на все немічними".

Аліантські лідери були свідомо або несвідомо, опановані огірченням їхніх народів. Вони мусили дістати такі договори, щоб їх одобрив в дома. Розсудок не міг запанувати в обличчі тотальних почувань і тотальних терпіння. І хоч наші американські терпіння були далеко менші від інших, проте ми були повільні в демобілізації нашої воєнної ненависті...

Остання тотальна війна закінчилась миром, який частинно посяв драконські зуби теперешньої війни. Президент Вилсон і його помічники мужно пробували цей мир злагідити. Світ хвилювався надією, що через великодушне створення Ліги Націй, недомогання миру будуть направлені, як тільки ненависть пропаде. Але ненависть і страх дали жити.

Тепер прийшли справжні наслідки тотальної війни. Довся показав, що війною не можна накинати народови свободи, волі, демократії. По цілій Європі народи приходили до того, що інтелектуальні ідеї, закорінені в тисячолітній історії народів, не можуть бути знищені машинним крісом.

Кожна держава була зубожіла. Були міліони покілених і осирочених. Були міліони знищених домів і тоя корабельної мототи. Воєнна продукція мусила зупинитись, промисл був розпорошений, міліони людей мусили бути демобілізовані. Безробіття і його наслідки, безмірні нужди, стали неунікними. Переможні уряди, які мали ще троха фінансової сили, якось тягнули цей тягар. Та переможні уряди не могли цього робити. Їх безробіття, голодування і тисячі нужд виплекували революцію. Вони відбавили день економічної розправи ріжними фінансовими магнічними штучками.

Але кінці бунтів ворожі краї так провалились і викликали гірку депресію теж і в переможних. В переможних краях люди, що знайшлися у новій нужді, домагались, щоб існуючі суспільні лади були змінені, і то, які вони не були тільки мені. Справді добрий був слуга. Дуже обережно, ніжно і сердечно налива мені чай, накладав на таріль їду, пакував мої речі, стріпував порохи з рюкзак і з чобіт, бігав до води до пиття і миття. Вечером, коли на попасі стели мені коло подушки, поклав спокко полкових квітів, я спитав здивований: — Чи то Суліман навчив тебе служити мені так сердечно? — Так, пане! — відповів хлопчина дзвінким голосом. — Я роблю це дуже радо, бо тепер я твоє "ганум"... перна жінка.

Почувши це, я стрясся. Я уявив собі, що то було би в моїй хаті, коли би я привіз таку жінку і показав її моїй мамі. А як глумливо дивились би на мене мої товариші! Моя ситуація була дуже гупна. Я знав, що викрутиться від "ганум" приїде мені о много тижче як від верблюда.

Я пішов до професора і сказав йому, який маю, чи буду мати клопіт. Професор не думав, що з того вийде який клопіт, бо на його думку, Суліман закартував собі!

ли. В тих краях дешевенький демагог мав всі заради на всі лиха. Його поради висказували лиш одну думку, але в різних видах: забрати все від тих, що ще щонебудь мали. А серед того хаосу й агонії появилося чоловік на коні. Жалкий світовий млин почав знов обертатись.

А в дома не було тяжке завдання демократії, щоб демобілізувати воєнні режими. Це легше зрегіментувати нарід, ніж його розрегіментувати. Великі воєнні інвестиції й нові великі навички бажали далі існувати. Міліони були на державних посадах. Тисячі, що були при владі, не мали охоти уступати. Фабрики процвітали з державних замовлень. Фермери любили ціни, що їх назначив і платив уряд. І тільки завдяки рішучості президента Вилсона і людей, що його окружали, фашизм був змушений відступити.

Проте наш уряд задержав і надав багато родів бізнесу. Але, що далеко важніше — ідеї воєнного фашизму залишилися. Коли в пізніших літах люди знову зустрілись з трудностями, вони ждали від уряду, щоб повертав до старих воєнних метод. І ми бачили, як багато з них повернули, окутані в м'які фрази, щоб подобали на демократію.

Це все, це тільки скелет останньої тотальної війни. Він не бере під увагу тих міліонів, що згинули.

У теперішній війні натиск при допомозі вигодожджування і повітряних бомбардувань є більше нечелювчим, ніж це було останнього разу. А співчуття є далеко слабше, ніж воно було передше.

Чи Америка приступить до повної війни, чи ні, ми стоїмо знову перед самими велетенськими проблемами. Ось ті великі посвяті, які Америка зробить, будуть виходити з надії, що доведемо до дійсного і сталого миру.

І я заклинаю молоді, щоб вона студіювала щільно минулий досвід, бо він освічуватиме наш шлях на будуче.

Ми будемо знов сидіти при мировім столі, коли до цього приїде. Ненависть теж буде знову сидіти при цьому столі. Огидні промахи в замиренні і в економічній житті по останній світовій війні можуть бути виправдані на ті основі, що ті, які вели тоді світ, блукали в темряві, не маючи смолоскипу досвіду. Ми маємо цей досвід. І ці промахи тепер вистоять з величчям. запам'ятайте, що мусять дістати відповідь.

А в студіюванні тих запитів раджу всім перевірити причини провалу Верзайського договору. Ви переконаєтесь, що велика частина з них це було невміння погасити ненависть, невміння запровадити економічний мир, невміння дати належне місце для розросту й аспірацій народів. Той мир не дописав у таких справах як розбродження, народів. Той мир не дописав у таких справах як розбродження, спинення інфляції і банкрутства. Мир мусить вийти з добробуту і серця людей. Його не можна вдержати довгий час машинними крісами.

Ось у такий тверезий спосіб дивитись на світові справи, суспільні лади, диктатури, фашизм, демократію, мир і війну, Герберт Гувер. Ненависть, кар, який не лютийся на, болючі місця, тільки відшукують їх, знаходять причини, і записує лікарство.

— Треба з Суліманом зараз побалакати, — погадав я — бо чим пізніше, тим гірше буде.

Покликав я до себе Сулімана на розмову.

— Що значать слова хлопця? — спитав я його строгим голосом.

— Якого хлопця? — спитав Суліман.

— Мого льокайчука: — То не льокайчука! То Бібі-Айне, моя молодша сестра.

— Прикажи їй бути твоєю ганум, кунука. Я її дарував тобі, так як дарував би верблюда, коня або собаку. Бібі-Айне вже твоя невільниця. Має 13 літ і є найкраща між нашими дівчатами. Бери її, і будь з нею щастливий!

Я довго і дуже обережно пробував викрутиться від прийняття цього дарунку. Суліман на саму згадку, що я міг би не прийняти, сів рукою до пояса, де застромлений був кинджал. Небезпечно було далі викручуватись.

— То була би зневага і ганьба для цього нашого роду, кунука, — відповідав остро, вишукуючи очима. — Лиш кровю ми могли би зми-

БЕНЕШ ПРО "ВІЛЬНУ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНУ У ВІЛЬНІЙ ЄВРОПІ"

Чехословацький еміграційний уряд в Лондоні, з такими знаменитими чеськими політиками як 6. президент д-р Едвард Бенеш і син основника Чехословацької Республіки Ян Масарик, роблять все, щоб допомогти Англії виграти цю війну. Бо від тої війни, чи радше її вислід, залежить дальша судба нашого народу, як народу державного.

Д-р Е. Бенеш, у своєму інтерв'ю з одним з американських журналістів, виявив недавно свій погляд на будучину свого народу. Він сказав, що Чехословацька була першою жертвою нацистської агресії, тому й тепер, коли прийде мир, Чехословацька повинна перша скористати з його благодатей. Бенеш говорить тепер про "правду, справедливості", що означає повернут до давніх чеських границь зперед Міхенівської доби. До речі, він формально уневажнив міхенівський пакт спеціальним дипломатичним договором, який підписав між іншим, лорд Галіфекс, один з помічників Чеймберлена, який був співтворцем Міхенівської угоди.

У тому часі, коли англійські політики говорять загально про цілі війни, Бенеш, один з дуже рухливих політиків повоєнної Європи та Ліги Націй, висловлює дещо сміливіший погляд на цю, так важну, справу.

Отже, на думку Бенеша, головним ключем чехів це, "вільна Чехословацька у вільній Європі". Щоб зреалізувати цей ключ, чехи разом з своїми союзниками мусять прогнати нацизм з їх рідної землі. Якщо це вже стається, Бенеш твердить, тоді нова Чехословацька мусить мати нові й солідні гарантії.

мичний мир, невміння дати належне місце для розросту й аспірацій народів. Той мир не дописав у таких справах як розбродження, народів. Той мир не дописав у таких справах як розбродження, спинення інфляції і банкрутства. Мир мусить вийти з добробуту і серця людей. Його не можна вдержати довгий час машинними крісами.

Ось у такий тверезий спосіб дивитись на світові справи, суспільні лади, диктатури, фашизм, демократію, мир і війну, Герберт Гувер. Ненависть, кар, який не лютийся на, болючі місця, тільки відшукують їх, знаходять причини, і записує лікарство.

Ось у такий тверезий спосіб дивитись на світові справи, суспільні лади, диктатури, фашизм, демократію, мир і війну, Герберт Гувер. Ненависть, кар, який не лютийся на, болючі місця, тільки відшукують їх, знаходять причини, і записує лікарство.

З того можна бачити, що властиво думає Бенеш про українську проблему. Та, не хочемо бути надто скорими в робленні заключень; хто знає, чи Бенеш згадує про польських, не кермується своєю старою русофільською мрією? Хто знає, чи він і далі не вірить, що тільки Росія зможе допомогти Чехословацькій, дарма, що ця Росія так ганебно зрадила Чехословацьчину в хвилині її національної трагедії?

Радіємо лиш одним фактом, а саме, згадкою американського журналіста, що багато інших аліантських лідерів є проти співпраці з більшовиками.

Як на теперішні відносини, це дуже симптоматичний знак, який може піднести на дусі міліони народів, що терплять у тяжкій неволі червоної диктатури. А це вже значить багато.

У місті Монреалі є дороговказ, якого стрілки показують дорогу до північного і південного бігуна, до Лондону і Парижа.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

В. БУДИНОВСЬКИЙ.

ВТІК ВІД ЖІНКИ

(1)

Царський уряд Росії загалав був західно-східні кошовища кіргізів сколонізувати переселеннями з України і інших земель європейської Росії. Між іншими просторами, російський уряд загадав сколонізувати околиці озера Чани, недалеко міста Кайнак. Професор Заліський, котрий тоді був урядово в Барнаулі, дістав приказ просидіти ті сторони. В його товаристві був А. Осендовський, котрий так пише в своїх споминах:

Треба було винайти ріжні дрібні озера, про котрі ми ще не чули. Конечний був провідник, що добре знає ці сторони. Ліпшого від нашого Сулімана ми не знайшли би.

Суліман, то молодий кіргіз. Я познайомився з ним, полюбивши в степах над рікою Кулундою. Я заприятелював з ним і став його кунаком, себто неначе братом. Не було іншої

зі виїхав на верблюда, то всі коні на вулицях показались би.

Увввв і більше не напірав на мене.

Ми почували в селі Кулунда. Лягаючи спати, я здивувався, що Сулімана нема. Коли це довгий час, непоказувався, питаю господаря, чи не знає, куди Суліман пішов.

— Ваш кіргіз поїхав кудись на верблюді, — відповів господар, кудись з України.

— Ага! — думаю. — Загнівався за те, що я не прийняв верблюда і покинув мене? Погано! Треба буде знайти іншого провідника.

Рано, коли ми попробуджувалися, до хати увійшов Суліман і каже:

— Віз вже готовий, даші кукри і міхи вже у возі і поїдемо до Петербурга.

Суліман вивисив собі від нас пару годин відпустки. Казав, що мусить дещо поладити у себе дома. Відїхав.

По заході сонця вернувся і привіз з собою молодого верблюда. Цього верблюда переміняльно дарував мені, як вірному "кунаку". Дуже тяжко було пояснити йому, що з такою худобою годі мені їхати до північної, зимної столиці Росії. Я сказав йому, що коли би я в Петербур-

Від того хлопчика я довідався, що він мав служити

НА РІЖНІ ТЕМИ

ПРО ШО МОВА.

Богдан Романенчук, котрого стаття про композицію творів Василя Стефаника була поміщена в недавньому числі „Свободи“, добре робить, що зараз на вступі поясняє слово, котрого він хоче вживати. Замітно, що хоча він найшов в українській мові рівнозначне слово для латинського слова „композиція“, він усе таки не вживає ні в наголівку ні в статті українського слова „уклад“, а воліє вживати латинського слова „композиція“. І не лише він так робить в учній статті, але й нещени це роблять, коли наприклад пишуть оголошення концерту й говорять про композиційну музику.

І не лише наша мова це робить. Хто знає англійську мову, той певно теж помітив, що в ній часто на означення того самого поняття є два слова, одно так зване англійсько-саксонського походження, а інше латинського або французького.

„КОМПОЗИЦІЯ“

Слово „композиція“, котре прийнялося так добре в українській мові, що воно вживається навіть у звичайній розмовній мові, прийнялося теж в англійській мові.

Це слово „композиція“ має в англійській мові ширше примінення, ніж в українській мові. Ми певно чули, що діти говорять про задачі, задачі їм учителями до дому, як про „композиції“.

Таке можна помітити про багато слів, котрі спільно перебирають різні мови. Іноді в одній мові, іншим разом в другій, те саме слово має ширше значіння, чи пак більше значіння.

„АКЦІЯ“

У своїй статті про композицію творів Стефаника Романенчук уживає ще й інші слова, взяті з латинської мови. Зараз в одній з перших речень він згадує слово „акція“, котре він пояснює словом „діяство“.

Тут знову маємо слово, що вживається в англійській мові, і то дуже часто, себто в простій розмовній мові.

Однак в українській мові слово „акція“ має ще одне значіння, якого воно не має в англійській мові. Коли по українськи говорити про „акції в товаристві“, то слухач не буде відати мати уяви „дійств в товаристві“, але правдоподібно уділів у товаристві.

„ГАРМОНІЯ“

Ще інше слово, згадане Романенчуком у статті про Стефаника, це „гармонія“.

Він зазначає, що замість говорити про те, щоб усе в творі було в згоді між собою, вживається слово „гармонія“.

У такому розумінні й уживають цього слова люди, що говорять про музичні твори, про їх творення або виконання. Зате в розмовній українській мові слово „гармонія“ вживається на означення одного спеціального музичного інструменту, що по англійськи його звичайно називають „accordion“. Є ще інший інструмент, котрий по українськи теж часто називають „гармонією“, або „усною гармонією“, а котра по англійськи називається з італійської мови „гармонікою“, або по „англійськи“ „усним органом“.

Ці уваги можуть придатися нам передовсім тому, що нам часто приходиться вживати й української й англійської мови й при вживанні українських слів часто приходиться нам на пам'ять англійські слова, а при англійській розмові українсь-

ські. Треба отже стерегтися, щоб при кожній мові уживати слів у такім значінні, яке є питоме даній мові.

„НОВЕЛЯ“

У ще іншому уступі своєї статті Романенчук згадує слово „новеля“.

Він пояснює його, як короткий письменничий твір, оповідання. Він пояснює читачеві, що це слово походить з італійського слова, що першій означало новинку, а з часом набрало значіння коротенького оповідного твору. Він протиставляє його з довгими оповіданнями твором, повістю.

Щодо слова „новеля“ замітно, що й воно перейшло з італійської мови в англійську, однак там воно набрало якраз значіння довгого оповідного твору, котрий ми називаємо по українськи повістю. Назвавши „повість“ „новелею“, англійці мусили на означення того, що в італійській в нас є новелою, придумати іншу назву: так вони й називають це „шорт сторі“.

„ХАРАКТЕР“

Уживає Романенчук кілька разів у своїй статті слова „характер“.

Він пояснює його зараз як „вдачу дієвої особи“ в літературному оповідному творі.

Це слово перейшло й до англійської мови. Як показали англійські мовознавці воно перейшло до англійської з французької мови, до котрої перейшло з латинської, до котрої прийшло з грецької.

Хоча воно означає стільки, що вдачу особи, все таки в розмові про літературний твір часто говориться про характер, коли мається на думці не стільки вдачу особи, а саму таку особу, яка відзначається спеціальною, виразною відмінністю від інших людей вдачею.

Ще інше значіння має це слово в нашій мові, коли говорити про „характер письма“. Тут розуміється ті прикмети письма, по яких відрізняється письмо одної людини від письма іншої („почерк“). В англійській мові вживати цього слова в цьому значінні важче, бо воно має на це інші слова, але ця мова вживає слова „характер“ на означення поняття, для котрих українська мова не вживає. Наприклад, значків, котрими в письмі записується музика (або й якусь мову). Або фігуру (постать), вирізану на чомусь твердому; наприклад фігуру, вирізану на монеті, називають „характером монети“.

НАШО МОВА ПРО МОВУ.

Очевидно, нові значіння для того самого слова не створилися випадково, без ніякої причини. Як вони повстали, можна прослідити звичайно зовсім докладно з пам'яток мови.

Про людей, які за цим слідять, не можна сказати, що вони бавляться зайвими справами. Поза мовними питаннями є ще питання самої справи, для висказання котрої шукається мови. Звичайно обі справи йдуть зо собою внарі: людина, що не думає ясно, звичайно не висказується ясно.

Добре це зілюструвало оповідання (правдиве, чи вигадане, не берусь судити) про того поляка, що, вичитавши в польській газеті, що в „польським колі“ (клубі послів) у віденському парламенті є гармонія, написав до презеса польського кола просьбу подарувати йому цю гармонію, бо чейже паниськам у Відні гармонії не треба, а йому на пам'ять англійські слова, а при англійській розмові українсь-

Микола Голубець.

ЖІНОЧІ МАНАСТІРІ У СТАРОМУ ЛЬВОВІ

Коли говоримо про жіноцтво старого українського Львова, не можемо поминути установи, що нарівні з домашнім огнищем була пристановищем і еманациєю духовного життя цього жіноцтва. Бо в монастирях знаходилися заспокоєння не тільки нахили до самовідречення й богомільності, але й пригашені життям амбіції та культурно-харитативні вияви так дуже обмежені тоді психіки жіноцтва.

Жіноче „отшельництво“, започатковане на львівському ґрунті вже княгинією Констанцією Львовою, яка справді до Львова з своєї батьківщини; Мадярщини, домініканських ченців і — як каже легенда — сама постриглася в черницю чина св. Домініка, розвивається рівнобіжно з аналогічними проявами духовного життя сусідніх націй. Правда, монастирське життя не доходило ніколи на львівському ґрунті до типової для середньовіччя містики, але втримувалося у поміркованих межах. Вистане завважити й підкреслити, що не дивлячись на очевидний вплив цілої мережі українських жіночих монастирів різних типів і чинів, у нас справа не виходила ніколи поза один чин (василіянський) і один-два монастирі. Та й це треба з признанням для наших монастирів підкреслити, що повставали вони й існували не тільки для релігійних, а також для харитативно-громадських цілей.

Такою харитативною установою був напр. Катерининський монастир при львівському Успенському братстві. Була це радше шпитальна, як чернеча установа й перебуваючи в ній черниці виконували важку й почесну роботу шпитальних сестер-жалобниць.

З історії цієї установи знаємо, що перебуваючи у Львові в 1591 р. київський митрополит Рагоза дав Успенському братству благословенну грамоту на будову жіночого монастиря св. Катерини. Монастир мав повстати на ґрунті мужеського монастиря св. Онуфрія, а черниці мали обслуговувати оснований тодіж шпиталь і гостиницю. В 1603 р. записав Константин Корняк Успенському братству 4,000 зол. на Збоїсках з тим, що одна половина суми була призначена на Успенську церкву, а друга на жіночий св. Онуфрійський монастир і шпиталь. До 1705 р., в якому фонд Корняка заграбили шведи, був він однією підтримкою для цієї важливої установи, що в тяжких умовах перетривала до 1744 р. В мурах цього монастиря, на послугах хворим і беззахисним, докоротали свого віку

багато львівських міщанок, переважно вдовиць, що вносили до його фондів свої вдовині пайки.

Незалежно мабуть від Катерининського згл. Онуфрійського монастиря, повстав у XVI в. „панянський“ Введенський монастир.

При нинішній Бальоновій вулиці, проти саду Пятницької церкви, простягалося касарняне подвір'я з одноповерховим будинком посередні. Амфіпрний портик на чотирьох колонах придає цьому будинкові характер якогось підміського дворика, а не касарні. Насправді є це будинок Введенського жіночого монастиря, збудований за благословенням львівського владика Петра Білянського в 1780-х роках. Проти нього стояла колишня церква Введення Богородиці в храм. І тут, як у Катерининському монастирі, одним з перших ктиторів і благодітелів був Константин Корняк, що в 1603 р. записав монахию річну дотацію 50 зол. від суми 2,000 зол. у безпеченні на Збоїсках. В 1646 р. молдавський воевода, тесть Тимоша Хмельниченка, Василь Лупул, що підмагав будову нової Пятницької церкви, купив у Івана Скородинського ґрунт і пожертвував його введенським черницям. Дотацію затвердив 8. червня 1659 польський король Ян Казимир, що дозволив черницям збудувати церкву й монастир, тримати при церкві духовників, обірати собі ігуменню й звільнив їх від податків та жовнірських квартирників. Грамотою з 24. жовтня 1669 р. львівський владика Шумлянський дозволив введенським черницям виробляти свічки та пекти просфори „без жадних перешкод від дяків“. Та дяки, що дотепер мали свичковий і просфорний монополі, почали з черницями довгий процес, що закінчився шойно грамотою владика Анастасія Шептицького з дня 27. березня 1718 р. в користь черниць. Привілеєм з 4. грудня 1752 р. поширив король Август III можливість заробітку черниць на білезня ниток, що знов викликало спротив львівських „ниткарів“ у місті й на передмістях.

Введенський монастир у Львові, подібно як і шість інших жіночих монастирів львівської єпархії, був без князів, а черниці перебували в ньому без обов'язку спільного життя. В новітній не приймали нікого без „віна“, а проживати здобували собі черниці власною ручною працею.

(Кінець буде).

Конвенційні Проекти

[5]

Відділ 204. У. Н. Союзу в Нью Йорку ухвалив на своїх зборах 9. лютого б. р. такі проекти:

1. Перенесення У. Н. Союзу до Нью Йорку, бо в Нью Йорку є далеко кращі можливості розвитку для У. Н. Союзу.
2. Знести Видавничу Пресову Спілку, яка нині видає „Свободу“, а „Свободу“ назад втілити в майно У. Н. Союзу, як було передтим. Бо внаслідок легальних перешкод Головного Уряду України У. Н. С. не може так довільно дискутувати над зарядом і видавничим „Свободи“, як це було передше.
3. Велі за тим побільшити „Свободу“.
4. Збільшити в ній англійський зміст для родженої тут молоді.
5. Завести оригінальні знімки з українського життя.
6. Задержати теперішній загально-народний напрям „Свободи“.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА.

Спортивні змагання.

В неділю, 30. березня ц. р. в Індустріал галі, при Катрин вул., відбулися спортивні змагання між українськими союзними дружинами за бекет-болове чемпіонство. Змагалися дружини з Милвил. Н. Дж. 457 відділу У. Н. С., заступаючи метрополітальну округу і дружина з МекЕду. Па., репрезентуюча Пенсильванську округу.

Гру розпочав головний місто-предсідник Григорій Герман в привітності американських репортерів. Серед них був репортер з найбільшої філадельфійської газети „Інквайрер“, який при тім на адресу українців висказав гарні слова і побажання.

Гра тривала більше, як годину і її приглядалося більше число молоді а також фермерів зо стейту Нью Джерзі.

Виграли чемпіонство молоді хлопці з Милвил. Н. Дж. здобувачи 52 точки. Дружина з МекЕду прогнала, здобувши 32 точки. По скінченні гри наші молоді гравці пішли до Народного Дому української громади на Савт Філадельфії і спільно забавлялись. При забаві промовляв голов-

7. Конвенція, коли можливо повинна подбати про фонди для „Свободи“, щоб ті недомагання були направлені, бо звісна річ, що при теперішніх членських оплатах у висоті 30 центів на місяць годі дати великий і досконалий щоденник, по близько 26 чисел на місяць разом з поштовою оплатою.
8. Збільшення оригінального матеріалу в „Свободі“.
9. Вибрати головного редактора „Свободи“ на конвенції і зробити його урядником Головного уряду У. Н. Союзу. Завідателя „Свободи“ й інших редакторів вибирає Головний Уряд У. Н. Союзу.

Е. Ляхович, предсідник;
М. Близнак, секретар;
Андрій Гелетій, касієр.

Делегати на конвенцію:

Е. Ляхович,
М. Близнак,
І. Крочак.

ЗАГРОЗА ПОВЕНІ В ПЕНСІЛВЕНІ

ГАРІСБУРГ. — Ріка Саскегана починає прибирати чимраз грізніші форми. Вона зростає з кожної години і досягає верхів берегів. Коли далі зростатиме з такою швидкістю, то може знов повстати повінь, понижче її бігу, почавши від Виліємспорту на полудні.

РОБІТНИКИ ФОРДА ПРОТИ ШПИГУНСТВА

ДІТРОЙТ. — Страйкарі і фабрика Форда згодились на урядове посередництво. В урядових колах таке переконання, що той страйк можна буде полагодити. Робітники домагаються від заряду фабрики Форда, щоб вона знесла той підвідділ у своїм персональним відділі, що займається шпигунством робітників.

ПРОТИ ВОРОГІВ ДЕМОКРАТІ

НЬЮ ЙОРК. — На бенкеті влаштованім католицьким урядниками митної державної служби з нагоди масової сповіді, в готелі Астор, виголосив промову конгресмен В. Линч з Бронксу. Він сказав, що уряд повинен чимскорше позабирати до концентраційних таборів всіх ворогів демократії, які проповідують режим Гітлера, Мусоліні, Сталіна.

ДЯКУЄ ЗА ОХОРОНУ ІТАЛІЙЦІВ

Князь Аоста, віцекороль Етіопії, подякував британській військовій команді, за те, що бере в охорону цивільне італійське населення, зокрема жінок і діти, зазначаючи, що видно, що гуманність таки ще існує.

Треба 14,000 тонн руди, щоб випродувати одну угоду руду.

ЩО ДАТИ НА ВЕЛИКОДНІЙ ДАРУНОК? А ЧОМУЖ НЕ

ПИСАНКУ?
АДЖЕЖ МАЄМО В АМЕРИЦІ ЗНАМЕНІТІ ПИСАНКИ.
Знамениті дарунки для своїх. Ще кращий для чужих. Зайдіть до книгарні „Свобода“ й виберіть собі.

СВОБОДА
81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ФОРТЕЦА НА КОЛЕСАХ.—Великий панцирний автомобіль, уживаний поліційним департаментом Милвокі, щоби розганяти товпища людей, як це було під фабрикою Алес-Чаджера, як у ній застрайкували робітники юні Конгресу Промислової Організації. Поліція зо середини цього великанського апарата викидала на страйкарів слезоточні бомби.

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ

Цього року маємо два роди великодних карток:

- 1.) Гарні картки в книжковій формі з віршами і з ковертками, ціна: 5 центів одна, 6 за 25 центів.
- 2.) Картки українського стилю з вилами українських великодних звичаїв і писанками, без коверт, 5 центів, 6 за 25 центів.

Ці останні картки, котрі ми одержали з краю перед війною. Маємо їх лише обмежене число. Тому той, що перший їх замовить, перший їх дістане. Ужуйте купон, котрий тут подається:

Прошу мені прислати _____ карток книжкових, на що залучаю \$ _____

Прошу мені прислати _____ карток укр. стилю, на що залучаю \$ _____

Назвисько _____

Число і улица _____

Місцевість і стейт _____

На с. о. д. не висилаємо. Можна патентність висилати марками.

“SVOBODA”
81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

ЯК ПРИЙШЛО ДО ДЕМОКРАТІЇ В БРИТАНІЇ

Котра країна має такий лад, творити в собі такої народоді кожну повнолітню людину правної влади, що одночасно маю вплив на державну влада визначалась би і природним ду через своє право голосу на вибором розвою, політичного послав до парламенту, ми на і суспільного, і практичного зиваємо її демократичною, гнучкістю пристосовуватися тобто такою, де, мовляв, у до змін обставин в житті на несь народ править. Часто по нашому такий лад називаємо народоправним. А всякий іншій лад, який залежить тільки від одної особи в державі, від малої групи людей, чи то від партії, яка не признає ніяких інших прав іншим партіям, ми називаємо не-демократичним.

Демократичний лад не залежить від того, чи на чолі влади в державі стоїть цар, король, президент, чи як інакше названий голова держави. Демократичний лад залежить від того, чи всі горожане в державі мають через своє право голосу вплив на державну владу і чи всі вони перед законами держави рівноправні.

Демократичний лад тісно зв'язаний з парламентаризмом. Та знаємо, що не всі ті країни, що мають парламентарну систему, мають однакову систему. Британія — це одиниця з модерних європейських держав, де парламентарна система дослівно та майже безперервно розвивалася кілька сот літ, і в міру того, як розвивалася ця система, розвивалася в Британії і демократія. Більшість європейських держав заведи в себе парламентарну систему в розмірно короткому часі, або таки нараз. Тому вони не спромоглися ви-

Тя вітан, рада старших, була в силі за англо-саксонських часів. Колиж року 1066.

Англію завоював норманський князь Вільгельм, відомий в історії як Переможець, Англія перейшла під чужинську владу, під норманів, що були по французькими вихідцями з Данії та Норвегії, які осілися в північній Франції. Ці горді нормани-переможці вважали себе підбитих англо-саксонців звичайними хлопами селянською. А що Англія й в тому ча- жав заведи в себе парламентарну систему в розмірно короткому часі, або таки нараз. Тому вони не спромоглися ви-

СВЯТОЧНІ ЗАКУПИ. — Лейді Галифлекс, жінка британського посла, робить величезні закупи в крамниці Вітквічів Англії в Нью-Йорку. Їй допомагає при виборі товару графиня Абінгдон, предсідниця крамниці.

бароном-поміщиком з тисячами англо-саксонців, що підлягали йому. Щоб вдержати себе в силі і самий норманський король Англії мусів полагати на силу та раду своїх баронів. Так правила Англією норманський король понад двісті літ. Та не без того, щоб між королем і баронами не було тертя. От, наприклад, вже 1215 р. збунтувалися були барони проти короля Джана, оскільки його за всякі надужиття, і змусили його дати їм „Мagna Carta“, що стала основою забезпечення королем прав, але тільки прав баронів. Інші верстви суспільності, крім баронів та церковних достойників, забезпечення прав королем ще не мали.

2. Початок парламенту.

Та король Джан дав свій підпис на Magna Carta тільки тому, що мусів. Він сам і його наслідник, король Генрі III, сувільно ламали королівські обіцянки, що були висловлені в Magna Carta. Намагався сам наложувати великі податки, бо потрібно йому було багато грошей на війни. Колиж барони грізно поставилися до його поступків на Великій Раді, то Генрі нібито згодився на їх домагання, щоб спеціальна баронська рада наглядала за його вчинками, а при першій нагоді пішов війною проти них. Барони перемогли його і їх вождя, Сімона де Монфора, скликав на рік 1265 перший парламент, з представників від баронів, вищого священства, по два представники від деяких міст та містечок і по два лицарі від кожного повіту. Та цей парламент не мав нагоди вжитися до діла, бо ще того самого року монархисти знову перемогли на полю бою.

Коли син Генрі III, Едвард, став королем Англії 1272 р., то й він потребував грошей на війни. І це примусило його скликати парламент на зразок того, що 1265 р. був скликаний Сімоном де Монфором. А згодився Едвард і на те, щоб було по два представники від кожного міста і містечка та по два лицарі від кожного повіту, бо хотів прихильно настроїти до себе багатих міщан та лицарів і мати їх по своїм боці проти зухвалих баронів.

Про те, що представництво в парламенті було головне в руках панів-аристократів, священства та багатих купців, свідчить і велике повстання селян в 1381 р. А селяни були збунтувалися тому, що хоч представників в парламенті не мали, а головна частина податків падала таки на них.

3. Сила баронів-аристократів зменшується.

Коли 1455 року в Англії почалася династична війна, яка тривала з перервами 30 літ, то почався занепад сили баронів-аристократів. У війні головну участь брали самі барони та шляхтичі і взаємно вирізували себе. По 30 роках різні барони та шляхта так вже ослабли,

що нова королівська династія, Тудори, не мали труднощів у правляти Англією залізною рукою від 1485 до 1603 року. За той час знову розмножилася аристократія, але сильно зросла в силу також міщансько-купецька верства. І коли з приходом нової династії, Стюартів із Шотландії, аристократія й король знову почали горюжитися та ридити Англією без уваги на нижні верстви суспільності, то прийшло до революції. Міщансько-купецька верства, під проводом Олівера Кромвеля, злила верх над аристократомонархістами і навіть покарала смертю короля, Чарльза I, мовляв, як державного зрадника. А що тяжко було Кромвелю витворити із міщансько-купецької верстви, односторонню партію, на яку міг би зовсім опертися, то по його смерті скоро прийшло до відновлення монархії. Та король і надалі пробували управляти державою як самодержці, опираючись на аристократію, і знов прийшло до революції. У році 1688 запрошено голландського штатгальдера, Вільгельма Оранжського, що був жонатий з дочкою Чарльза I, на короля Англії.

1714 року засів на престолі Британії король Джордж I, з династії Ганноверу, що говорив тільки по німецьки і тому не міг брати участі в нарадах своїх міністрів. Зрештою до таких справ він ставився байдуже. Подібно ставився і його син, Джордж II. Той за той час зріс у силу кабінет міністрів під проводом прем'єра. Сили від кабінету не міг вже відібрати й автократичної вдачі Джордж III, що володів від 1760 до 1820 р.

4. Як влада перейшла до „Гавз оф Комонс“.

Як ми вже бачили, то спершу силу короля обмежували барони і лорди. Колиж їх сила заламалася, вони почали оборонити права автократичних королів. Тоді нижня палата парламенту, „Гавз оф Комонс“, почала обмежувати владу короля й союзно з ним аристократії. Головним джерелом для обмежування прав короля „Гавз оф Комонс“, що складався головню з представників маєтних міщан та купців, вживав своє право до ухвалення державних податків.

Що в Британії майже не було признаки демократії навіть вже в 1832 р., можна змркувати з того, що право голосу мало щось тільки 15 тисяч людей: тільки самі землевласники-поміщики, священство та багаті купці по містах. Колиж того року ухвалено виборчу реформу, то показалося, що до того часу вислало до парламенту по два послі 52 „мертві містечка“, тобто такі, що обзеподіли зовсім або перемінилися в маленькі села за кілька минулих століть. Цим „мертвим містечком“ відібрано право вибору послів. А 30 ішим відібрано право вибори послів по 2 послі. Значить, до того часу засідало 134 послі

в „Гавз оф Комонс“, у нижній палаті, які на ділі представляли тільки панів-землевласників. Та навіть і реформа з 1832 р. не дуже то поширила виборче право. Поширено право голосу тільки на таких багатих селян, що платили річно що найменше 50 фунтів стерлінгів за винайм землі, і на таких міщан, що платили річно що найменше 10 фунтів стерлінгів. А тому що робітники зовсім ще не мали права голосу, у роках 1838 і 1848 прийшло було до великих розрухів серед робітництва Англії.

Друга виборча реформа, з року 1867, дала право голосу й дрібним хліборобам, що винаймали землю, дрібним купцям та урядникам. Пять літ пізніше заведено багатовиборче голосування. А третя виборча реформа, з 1884 р., поширила право голосу й на робітників, що роблять на землі, на вуглекопів та на наймитів. В 1918 р. надано право голосу всім чоловікам, що мають 21 рік і вище. Надано тоді й обмежене право голосу жінкам, без обмежень, надано аж 1928 р. — (О. Івахів в канад. „Українським Голосі“).

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 5. квітня 1941. померла по довірі і тяжкій недугі членів 204. відділу У. Н. С. АННА ЄЦАК.
Похорон Покійної відбудеться в вівторок, 8. квітня, в год. 9. рано з погребового заведення п. Яреми до укр. прав. церкви на 14. вул. відат на цвинтар.
Всі члени відділу вільні від занять обов'язково повинні взяти участь у похороні Покійної. М. Бизанак, секр.

ДОХІДНИЙ БИЗНЕС

314-АКРОВА посілля, 500 стін фронту до головної федеральної дороги, гарна місцевість, дім на 7 кімнат, 3 газонові помпи, скел на цукорки і цигари, „лонг рум“, для короткого набуття, ціна зняжана до \$4,250, годинка після змови.
114-АКРОВА куряча і яринова ферма, дім на 7 кімнат, електрика, 20 акрів лісу, річка, все різноманітне: трактор, курини і інші худоби, 3 коні, 2 корови, 800 курей, 500 курят і багато іншого дробу. Продаж по принципі старості за \$6,250, годинка \$2,500.
Мало кілька дешевих у фармах на продаж. Голоситесь до: 79,31
Т. БЕКАРІАК, 212 Franklin St., Brooklyn, N. Y.

ДАЛЕКО МЕНШЕ

Це ширя правда, що наша услуга коштує далеко менше, ніж пересічна людина є встані за платити. Це річ природна, що хто бачив якийсь спеціальний услугу, той надіється спеціальних коштів за ту услугу.
Але кождя родина може домогтися від нас услугу, і не ляматися якихнебудь спеціальних коштів. Наші услуги є мінімальні і є встані задоволити всякі людські домагання.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 Bayonne 3-0540

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

НА ПРОДАЖ
ДОМИ, ФАРМИ, ГОТЕЛІ, ГРОСЕРІІ, ДЕЛІКАТЕСЕН, „БАР“ & „ГРИПС“, в містах і на „контрах“, „ЛОНЧ РУМС“ 77-9
D. SATZEWICH
Real Estate
32 East 7th St., New York City.

НА ПРОДАЖ
Маємо на продаж лонч рум на дуже бизнесовій вулиці, рент \$27. Продається дуже дешево. Також Гросерія і Делікатесен з трьома кімнатами назаді, рент \$28. Ціна \$700.
Слухайте кожної неділі від 8 до 9. години рано українську програму на стації WHOM, 1480 Kc. 77-9
STEPHEN D. SATZEWICH,
32 East 7th St., New York City.
Затримайте наш адрес.

ХРОМНІ НЕДУГИ КРОВІ, НЕРВІВ, ШКІРИ, жовудки, нирок, мочевого міхура, загальне ослаблення, пухнення, жовтух.

ЛІЧЕННЯ ГЕМОРОІДІВ НА БАЖАННЯ Х-РАУ
Порталі Даром.
Екзамінація і Балання Крові \$200.
ЛІЧМО РОЗШИРЕНІ ЖИЛИ
Гоморар приступити
Dr. BURTON DAVIS
415 LEXINGTON AVENUE,
Cor. 43rd St., Fourth Floor,
NEW YORK CITY.
ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ГОДИНИ дини: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛДЕЛФІО
А ОКОЛИЦІ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з цією прекрасною металеву труною, двома автоматами, караваном, балсамуванням, вишуканим Похоронним Домом і т. д.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

Все, чого треба, з вишуканим однією й належностей за церковну відправу й цвинтар.

ТАРЗАН, ч. 272. Сучасний Робінзон Крузо.

AT LAST THE AWFUL JUNGLE NIGHT WAS PAST; BUT TOMMY'S PROBLEM HAD JUST BEGUN. HE WAS RAVENOUSLY HUNGRY.

THE LITTLE LIONS WERE STARVING TOO. BEHIND THEIR BARRIER THEY WHINED AND SNARLED, PITIFULLY, SAVAGELY.

CAUTIOUSLY TOMMY PEERED INTO THE JUNGLE — AND SHRANK BACK, AFRAID.

BUT QUICKLY HE TOOK A GRIP ON HIMSELF. TOMMY VENTURED FORTH — A MODERN ROBINSON CRUSOE — TO FACE MORE HAZARDS THAN CRUSOE EVER DREAMED OF.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В БРОК, БРОКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦІХ
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel. Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL, 707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Melrose 5-6577

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ САМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ, ЦЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.